

Zwyczaje związane z okresem Bożego Narodzenia, Nowego Roku i Trzech Króli - Chodzenie z gwiazdą - Maria Dąbrowska

Jak powstał scenariusz i jak doszło do kolędowania?

Opowiadałam swoim uczniom o zwyczajach i tradycjach związanych ze Świętami Bożego Narodzenia. Nagle jedna dziewczynka przerwała mi: "Proszę pani, pani nam obiecała w ubiegłym roku, że gdy będziemy w drugiej klasie, to pójdziemy z gwiazdą po kolędzie". Nie byłam zachwycona w tym momencie doskonałą pamięcią Sylwii, ale cóż było robić? Danego słowa należało dotrzymać. Pomyślałam, że nadszedł czas, by przy okazji zrealizować swoje marzenia z dzieciństwa i być może wskrzesić ten piękny zwyczaj.

Zorientowałam się, że w Rutce - Tartak z gwiazdą chodzono bardzo dawno temu i poważny problem stanowi zdobycie jakiegokolwiek tekstu. Cierpliwie "obkolędowałam" suwalskie biblioteki. Wiersze, które zdołałam odszukać ułożyłam - myślę - w logiczną całość.

Rozdzieliłam role wśród wychowanków. Były aniołki, król, śmierć, diabeł, pastuszkowie.

Rodzice, na których zawsze mogę liczyć pomogli w przygotowaniu strojów. Gwiazdę ozdobioną srebrnym łańcuchem, wstążkami i dzwoneczkiem pożyczaliśmy od miejscowego zespołu ludowego "Szeszupa" (teraz już posiadamy swoją, wykonaną zgodnie z miejscową tradycją).

I ruszyliśmy po rozmiękłym, mokrym śniegu z kolędą na ustach i wielkim wiklinowym koszem na półświnie, kołaczki i cukiereczki. Już w pierwszym domu spotkaliśmy się z niezwykle serdecznym przyjęciem.

Wzruszenie gospodyni utwierdziło mnie w słuszności naszego przedsięwzięcia. A dzieci, wchodząc do każdego następnego domu, nabierały odwagi i pewności siebie. Były szczęśliwe, gdy wdzięczni za życzenia gospodarze obdarowywali ich drobnymi datkami pieniężnymi, słodyczami lub owocami.

Gdy zmęczeni i z mokrymi nogami, ale za to z pełnym koszem darów wróciliśmy do szkoły, było już ciemno.

Odważyłam się zadać pytanie moim małym kolędnikom:

Czy za rok powtórzymy naszą wędrówkę? Nie czekałam długo na odpowiedź. Za rok to my się sami zbierzemy i pójdziemy - powiedziała Anetka. A z czym się chodzi na Wielkanoc? - zapytał Szymon.

Kiedy odpowiadałam im na to pytanie, pomyślałam, że może dzięki tym małym kolędnikom odżyje jakże piękna tradycja kolędowania.

Dzieci przebrane za aniołki, króla, śmierć, diabła i pastuszków wędrują z kolorową, obracającą się gwiazdą, przy dźwięku dzwoneczków i śpiewie kolędy: "W dzień Bożego Narodzenia". Po wejściu do domu, sklepu lub urzędu wygłaszają swoje kwestie zgodnie ze scenariuszem.

Kolędnik I

My przed Wami dziś stajem
staroświeckim zwyczajem,
w Nowy Rok niesiem piosnkę w ofierze.
Gdy nadzieją duch rośnie,
kolędujem radośnie,
Posłuchajcie nas szczerze!

Wszyscy

Dzieciątko się narodziło,
Cały świat rozweseliło.
Radujcie się, weselcie się
Na ten Nowy Rok!

Kolędnik II

Narodzony Syn Boży
Niech swe serce otworzy,
Kędy skarb nieprzebrany, bogaty.
Niechaj gwiazda Trzech Króli
Promieniami otuli
Wasze głowy i chaty.

Kolędnik III

A opatrność co chwila
Niech Was groszem zasila.
Szczęść Wam Bóg i panowie i prości
Miejcie grosza w obfitości.
Przejdźcie z nami w ten rok drugi
Niech Wam Pan Bóg spłaca długi.

Kolędnik IV

Na szczęście, na zdrowie na ten Nowy Rok.
Aby Was nie bolała głowa, ani bok.

Kolędnik V
W pracy, w polu, w oborze daj Boże!

Kolędnik VI
Sięgnijcie do pieca – wyjmijcie kołacza.
Sięgnijcie do skrzyni – wyjmijcie pół świnię.
Sięgnijcie do skarbiczki – wyjmijcie cukiereczka.

Kolędnik VII
Prośby z serca płynące przyjmijcie,
A skromnych datków, nie żałujcie!

Kolędnik VIII
Piekliście, jedliście,
Kolędnikom daliście.
Coby się Wam darzyły gąski siodłate, kury czubate lub: – eby Wam się rodził kąkol, stokłosa.
W każdym kątku po dzieciątku, Babie do pół nosa.
a na piecu troje.
Cobyście zdrowi byli, weseli
Jako w niebie anieli.

Kolędnik IX
Niech gospodarz wesół będzie,
że nas przyjął po kolędzie.
Niech Was Pan Bóg zdrowiem darzy,
naszych dobrych gospodarzy.

Kolędnik X
Za kolędę dziękujemy,
zdrowia, szczęścia wieszujemy.
Byście Państwo długo żyli
zdrowi i weseli byli.

Wszyscy
Na ten Nowy Rok, co nam dał go Bóg!

Wychodzą śpiewając kolędę "Przybieżeli do Betlejem pasterze..."

Powyższa inscenizacja prezentowana była na I Regionalnym Przeglądzie Zimowych Widowisk Kolędniczych Herody 2001.

Maria Dąbrowska
nauczycielka nauczania zintegrowanego
w Szkole Podstawowej Rutce - Tartak